

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore

Siniša Bjeković, Zaštitnik

Podgorica, 21.11.2025. godine

Predmet: Pritužba zbog veličanja Pavla Đurišića

Poštovani gospodine Bjekoviću,

na osnovu članova 3 i 30 Zakona o zaštitniku/ci ljudskih prava („Sl. list CG“, br. 21/17 od 31. 3. 2017), kao i članova 21 i 22 Zakona o zabrani diskriminacije („Sl. list CG“, br. 46/10, 18/14 i 42/17), podnosimo pritužbu zbog veličanja četničkog komandanta Pavla Đurišića pjevanjem pjesama i podizanjem spomenika. Smatramo da je navedeno govor mržnje u smislu člana 9a Zakona o zabrani diskriminacije, usmjeren prema Muslimanima i Bošnjacima, ali i sa negativnim efektom na sve građane koji podržavaju antifašističke i građanske vrijednosti i teže mirnom životu u demokratskom društvu zasnovanom na poštovanju ljudskih prava.

U prethodnom periodu zabilježeno je više slučajeva veličanja Pavla Đurišića, pa je tako 17. maja 2025. godine, na društvenoj mreži Facebook objavljen [video snimak](#) izvođenja pjesme „Đurišiću, mlad majore“ u restoranu „Radovče“ u Podgorici, koji je u vlasništvu Srednje stručne škole „Sergije Stanić“. U selu Gornje Zaostro kod Berana, 7. avgusta 2025. godine na privatnoj parceli Vujadina Dobrašinovića, [postavljen je spomenik Pavlu Đurišiću](#), koji je potom premješten u manastir Đurđevi Stupovi.

Smatramo da je veličanje pjesmom i podizanjem spomenika osobi koja je tokom Drugog svjetskog rata sprovodila etničko čišćenje Muslimana na području Bijelog Polja, Pljevalja i šire regije, govor mržnje, koji shodno članu 9a Zakona o zabrani diskriminacije nesumnjivo predstavlja *oblik izražavanja ideja i mišljenja koji podstču diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje*. Uzimajući u obzir zločine koje je počinio Đurišić prema Muslimanima/Bošnjacima, jasno je da veličanje takve ličnosti predstavlja govor mržnje, koji podstiče diskriminaciju i neprijateljstvo prema Muslimanima/Bošnjacima.

Podsjećamo da u gore navedenim slučajevima nadležna državna tužilaštva nijesu kvalifikovala te radnje kao krivično djelo izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje iz člana 370 Krivičnog zakonika Crne Gore, niti kao prekršaj, odnosno govor mržnje iz člana 9a Zakona o zabrani diskriminacije. Podizanje spomenika tretirano je isključivo kao krivično djelo povreda i nedozvoljeno podizanje spomen-obilježja. Smatramo da se takvo postupanje ne može izjednačiti sa običnim nepoštovanjem procedure, jer se ne radi samo o nezakonitom postavljanju spomenika, već o veličanju lica odgovornog za masovne zločine i etničko čišćenje, što predstavlja govor mržnje, odnosno krivično djelo izazivanja nacionalne, rasne i

vjerske mržnje, te ozbiljnu povredu dostojanstva žrtava i podsticanje netrpeljivosti prema Muslimanima i Bošnjacima, ali i svima drugima koji baštine građanske vrijednosti.

Zbog tih događaja, Vrhovnom državnom tužiocu uputili smo dva pisma, sa dodatnom argumentacijom zbog koje smatramo da je kvalifikacija ovih radnji trebalo da bude drugačija. Pisma su dostavljena 20. maja i 18. septembra 2025. godine, a prilažemo ih uz ovu pritužbu.

Predlažemo da Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, u skladu sa svojim ovlašćenjima propisanim članom 21 Zakona o zabrani diskriminacije, ispita okolnosti navedenih događaja, utvrdi postojanje osnova diskriminacije i govora mržnje prema Muslimanima i Bošnjacima, kao i negativnog uticaja na sve građane koji proklamuju antifašističke i građanske vrijednosti, te preduzme odgovarajuće mjere radi zaštite prava i sloboda diskriminiranih lica i upozori javnost na pojavu težih oblika diskriminacije.

Nadamo se da će mišljenje i preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda poslužiti kao osnov za prevenciju ove i svake slične diskriminatorne prakse.

S poštovanjem,

Tea Gorjanc Prelević, izvršna direktorica NVO Akcija za ljudska prava

Filip Kuzman, izvršni direktor, Antifašisti Cetinja

Nevenka Vuksanović, izvršna direktorica, Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)

Milica Kovačević, programska direktorica, Centar za demokratsku tranziciju (CDT)

Daliborka Uljarević, izvršna direktorica, Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Maja Raičević, izvršna direktorica, Centar za ženska prava (CŽP)

Milena Popović Samardžić, izvršna direktorica, Ipso Facto

Miloš Vukanović, predsjednik, Udruženje profesora istorije Crne Gore – HIPMONT

Dina Bajramspahić, građanska aktivistkinja

Paula Petričević, građanska aktivistkinja